

linear laws, serves the basis for the formation of the coordinate grid with nine taxons. Each market segment has its own "climate" and "requirements" for firm behaviour. Rationally proved movement across matrix field helps the firms win the competition and survive.

Keywords: market, personality, society, firm, social organism of firm, taxon, market relations, ideology, values.

УДК: 334.012.74: 330.366: 332.1 (477)

*Біла С. О.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова*

ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ

У статті досліджено особливості реалізації та спрямованість процесів децентралізації як складової реформування державної регіональної політики; визначено специфіку та потенціал впливу децентралізації на стимулювання економічного зростання територіальних громад в Україні. У статті розглянуто основні напрями бюджетної децентралізації, визначено пріоритети формування економічних стимулів до саморозвитку та стимулювання економічного зростання територіальних громад в Україні.

Ключові слова: децентралізація; територіальні громади; повноваження; місцеве самоврядування; економічне зростання; економічні стимули; саморозвиток громад; бюджетна децентралізація; реформа територіальної організації влади; державна регіональна політика; Україна.

Світовий досвід господарювання свідчить, що найкраще економічний, соціальний, політичний стан розвитку на місцях усвідомлює та може реформувати місцева влада. Поряд з цим, саме місцева влада може (і повинна) створювати сприятливі умови для економічного зростання на місцях, задіяти всі важелі для залучення інвестицій, розвитку підприємництва, малого та середнього бізнесу, сприяти створенню нових робочих місць та зростанню самозайнятості населення. Від вирішення цих питань напряму залежить добробут місцевих мешканців, гарантії щодо поповнення місцевих бюджетів, темпи зростання надходжень до державного бюджету, а отже – й зростання добробуту країни в цілому. Процес передачі повноважень на місця, підвищення дієздатності місцевого самоврядування та розширення його повноважень, що передаються з “центру на низовий рівень територіальних громад” на принципах субсидіарності – це об’єктивна основа децентралізації, і водночас – невід’ємна складова процесів реформування територіальної організації влади. Децентралізація передбачає надання на місцевий, регіональний рівень стільки повноважень (підкріплених ресурсами), скільки реально місцева влада може освоїти задля виконання покладених на неї обов’язків, у т.ч. у сфері надання публічних послуг та підвищення добробуту людей, що проживають на певній території. Серед актуальних питань, що має вирішити реальна децентралізація – залучення громадян до вирішення актуальних питань місцевого розвитку; підвищення самосвідомості громадян як “господарів” території, на якій вони проживають; віднайдення та задіяння на потреби регіонального розвитку внутрішніх ресурсів (тих, що розташовані на даній

території); впровадження дієвих стимулів та важелів, зорієнтованих на стимулювання економічного зростання громад. Отже – децентралізація охоплює величезний спектр діяльності – від розвитку політичної свідомості громадян, становлення громадянського суспільства і до вирішення економічних питань розвитку певної території (територіальної громади). Найбільш цікавим для дослідження є економічний аспект децентралізації, питання – яким чином децентралізація може вплинути на стимулювання економічного зростання територіальних громад в Україні. Від успішного вирішення цього питання залежить вихід країни з кризи, рівень соціально-економічної стабілізації та темпи економічного зростання, успіх регіонального розвитку та економічне зростання національного господарства в цілому. Така постановка питання свідчить про вагомое теоретичне та практичне значення дослідження впливу децентралізації на стимулювання економічного зростання територіальних громад в Україні, що й обумовлює актуальність даної статті.

Децентралізація є невід’ємною складовою державної регіональної політики в Україні. Стан та системні проблеми формування й впровадження регіональної політики в Україні періодично висвітлюються у працях провідних українських вчених. Так, питання фундаментальних засад та стратегічних перспектив реформування національної регіональної політики розглянув С. Л. Шульц [1]. У своїх роботах українські вчені М. П. Бутко, О. Д. Хомик [2], С. М. Писаренко [3] та ін. традиційно акцентували увагу на необхідності узгодження стратегічних пріоритетів державної регіональної політики в Україні з євроінтеграційним вектором суспільного розвитку, наголошували на формуванні засад нової регіональної політики на основі парадигми, що органічно поєднує у собі принципи субсидіарності та децентралізації територіальної організації влади. Ці принципи, як зазначає С. Т. Пухир, мають бути закріплені в інститутах права (законах, нормативно-правових актах), а також у вигляді організаційно-інституційних засад удосконалення чинної політики регіонального розвитку [4]. Регіональну політику, як вірно зазначають українські вчені, слід розглядати як системне багатоієрархічне явище, невід’ємною складовою якого є регіональна структурна політика, що реалізується на місцевому, обласному, загальнонаціональному рівні. Для здійснення ефективних структурних трансформацій на рівні регіональної економіки необхідно впровадити механізми децентралізації, надати на місцевий рівень більше свобод та повноважень щодо залучення інвестицій, використання наявних на місцевому рівні ресурсів розвитку (у т.ч. природних, фінансових, людських) та задіяння людського капіталу.

Особливості формування інституційного середовища (складовими якого є процеси децентралізації), сприятливого для розробки та впровадження регіональної структурної політики дослідили у своїх працях О. М. Луцків та М. В. Максимчук [5]. Інституційні зв’язки між стратегічними цілями державної структурної політики, спрямованістю структурних реформ та регіональною структурною політикою в Україні висвітлювали Н. М. Попадинець [6], Я. В. Притула та Н. В. Кузенко [7]. Особливу увагу в процесі дослідження структурної регіональної політики українські вчені, зокрема Ю. І. Балинська, приділяють зниженню енергетичної залежності регіональної економіки, вирішенню на місцях енергетичної проблеми, у т.ч. шляхом задіяння наявного потенціалу відновлюваних джерел енергії, що розміщені на місцях [8]. Перехід до нової регіональної політики в Україні передбачає реформування

механізмів та інструментів її розробки та впровадження. Зокрема, на зміну домінуючим механізмам централізованого управління та планування регіонального розвитку, як зазначає М. А. Козоріз [9], мають прийти нові механізми стратегічного планування, децентралізація, реформа місцевого самоврядування, державно-приватне партнерство тощо. Саме такі інструменти та механізми, як свідчить практика господарювання розвинутих країн світу, у т.ч. країн ЄС – відповідають вимогам ринкового господарювання та є універсальними для ведення господарювання на місцевому, регіональному рівні.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Блок сформульованих вище проблем, що висвітлюють українські вчені-регіоналісти, визначає базові напрями та пріоритети дослідження модифікації державної регіональної політики з урахуванням системних викликів євроінтеграції, що постали сьогодні перед Україною. Водночас, питання децентралізації – як основа розробки та впровадження нової регіональної політики, у дослідженнях українських науковців висвітлені недостатньо. Не знайшли детального висвітлення й питання щодо впливу процесів децентралізації на економічне зростання територіальних громад в Україні, що й обумовлює доцільність підготовки даної статті.

Мета статті – дослідити особливості реалізації та спрямованість процесів децентралізації, що відбуваються в Україні в умовах реформування державної регіональної політики, визначити специфіку та потенціал їх впливу на стимулювання економічного зростання територіальних громад в Україні.

Для досягнення сформульованої мети у статті розв'язуються наступні завдання:

– виявити основні інституційні протиріччя, що сформувались на рівні “центр – регіон” в Україні, дослідити їх вплив на формування викликів щодо децентралізації управління регіонального розвитку;

– обґрунтувати зміст та складові саморозвитку (розвитку) територіальних громад, визначити основні повноваження (у т.ч. у сфері соціально-економічного розвитку), які в умовах децентралізації передаються на рівень місцевих громад;

– визначити роль бюджетної децентралізації у формуванні економічних стимулів до саморозвитку територіальних громад в Україні.

За період існування України як незалежної держави в регіонах створилась ситуація фактичного підпорядкування місцевого самоврядування виконавчій владі. Всю повноту влади щодо управління регіональним розвитком, визначення стратегічних пріоритетів, цілей, напрямків місцевого та регіонального розвитку “монополізували” обласні державні адміністрації (ОДА), і які передавали на регіональний рівень адміністративні рішення з центру, контролювали їх реалізацію. Зміцнення вертикалі виконавчої влади (місцеві державні адміністрації та територіальні органи виконавчої влади) фактично призвело до того, що місцеве самоврядування на практиці стало лише номінальним суб'єктом управління регіонального розвитку. Станом на кінець 2014 р. в Україні на обласному та районному рівні продовжували діяти ОДА та районні державні адміністрації, територіальні органи ЦОВВ. На рівні громад (міст, селищ та сільських рад) діяли виконавчі комітети міських, селищних та сільських рад. Поряд з цим, в Україні на початок 2014 р. діяло 11,5 тисячі суб'єктів місцевого самоврядування. У тому числі: 12068 – міські, селищні та сільські ради [10]. На рівні обласних та районних рад – виконавчі комітети були відсутні.

Серед основних причин недієздатності місцевого самоврядування в Україні: слабкість фінансової бази; хронічний брак ресурсів для вирішення повсякденних питань місцевого, регіонального розвитку; домінування принципу “ручного управління”; суб’єктивізм, що особливо проявлявся в процесі прийняття державно-управлінських рішень на рівні громад тощо. Внаслідок хронічної нестачі фінансових та матеріальних ресурсів, розвиток місцевого самоврядування в Україні фактично зупинився на рівні територіальних громад міст обласного значення. За експертними оцінками, впродовж першого півріччя 2014 р. майже 90% українських територіальних громад отримували державні дотації, у т. ч. понад 5400 місцевих бюджетів залишались дотаційними на рівні понад 70% від їх реальних потреб (витрат), а понад 480 територіальних громад утримувалися за рахунок коштів державного бюджету на 90% і вище [10].

Ресурсна неспроможність переважної більшості органів місцевого самоврядування вкрай ускладнювала здійснення власних і делегованих повноважень, що постійно призводило до погіршення якості та доступності публічних (адміністративних, медичних, освітніх та ін.) послуг, погіршувало показники якості та безпеки проживання людини на місцях. Невизначеність ресурсного забезпечення місцевих рад обмежує і повноваження місцевого самоврядування, насамперед – у площині задоволення потреб власного розвитку громад, стимулювання економічного зростання на рівні територіальних громад в Україні. Зокрема, до недавнього часу в Україні законодавчо не було унормовано право громад залишати у власному розпорядженні частину податків, зібраних на території громади; діяли обмеження щодо вирішення місцевими радами земельних питань та здійснення архітектурно-будівельного контролю на власній території; існували обмеження місцевого самоврядування щодо прийняття рішень, пов’язаних із призупиненням незаконного будівництва, планування розвитку території громади; були відсутні стимули ОМС для залучення інвесторів, розвитку підприємництва, малого та середнього бізнесу на певній території.

Відсутність у місцевих органів влади реальних повноважень (що надаються відповідно до європейського принципу субсидіарності) та достатньої кількості ресурсів (фінансових, матеріальних, людських) для їх спрямування на потреби вирішення всіх поточних проблем призводило до повсюдного розповсюдження патерналістських очікувань регіонів щодо “центру”, перекладання відповідальності ОМС за розвиток громад та регіональний розвиток на центральні органи виконавчої влади.

Така практика формувала ризики щодо поступового зменшення місцевої ініціативи, руйнування на місцях стимулів до саморозвитку та ефективного самоуправління суспільними справами місцевого значення; поширювала патерналістські очікування на місцях та в регіонах щодо невідкладного державного втручання, надання державою періодичної допомоги на потреби місцевого, регіонального розвитку (у т.ч. у вигляді міжбюджетних трансфертів, субсидій та дотацій).

Децентралізація, реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні є вихідною умовою для формування дієвих стимулів регіонального розвитку, для успішного здійснення реформ на місцевому,

регіональному рівні, реальним підґрунтям яких є формування дієвих економічних стимулів до саморозвитку територіальних громад. Саморозвиток (розвиток) територіальних громад – широке поняття. На прикладі міст (у т.ч. малих міст) зазначимо, що у сфері створення комфортного середовища для проживання мешканців громади, місцева влада (ОМС) має забезпечити: ефективне та раціональне використання природних факторів (природного ландшафту) даної місцевості; здійснювати планування та забудову території; здійснювати архітектурний облік та будівельно-архітектурні роботи; забезпечувати благоустрій територій (у т.ч. озеленення територій, будувати та утримувати парки, сквери, дитячі майданчики тощо); сформувати ефективну логістику транспортних розв'язок, транспортно-інфраструктурне забезпечення даної території. У сфері забезпечення комфортних житлових умов для проживання громадян, ОМС мають сприяти житловому будівництву та створенню конкурентного ринку житла на даній території; вчасно здійснювати ремонт та реконструкцію житлового фонду; забезпечувати житлом малозабезпечених громадян, що потребують покращення умов проживання.

У економічній сфері розвитку територій, ОМС мають сприяти розвитку окремих галузей (сфер, секторів) економіки територіальної громади (наприклад, міста), у т.ч.: житлово-комунального господарства, міського транспорту, зв'язку, торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування тощо. До переліку повноважень ОМС належить й надання гарантованого переліку соціальних послуг мешканцям громади: громадське піклування про людей з особливими потребами (створення будинків для інвалідів, старих людей, що не мають родичів); розбудова соціального житла, піклування про безпритульних; забезпечення умов для розвитку спорту на території громади та гідних умов для відпочинку всіх її мешканців. Серед пріоритетів діяльності ОМС традиційно залишаються і суто економічні питання, у т.ч. сприяння розвитку малого бізнесу, залучення інвестицій (та інвесторів) до розвитку території (міста, села, селища); започаткування та проведення громадських робіт, боротьба з безробіттям та створення за рахунок залучених інвестиційних коштів та коштів місцевих бюджетів нових робочих місць (у т.ч. у сфері будівництва та ремонту, озеленення та благоустрою території, організації робіт з прибирання сміття тощо).

Відповідно до положень схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України “Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні” (від 1 квітня 2014 р., № 333-р), визначено основні напрями децентралізації влади в Україні, нову роль громади, району, регіону; унормовано шляхи підвищення дієвості, ефективності та відповідальності місцевого самоврядування в системі регіонального розвитку та ін. (далі – Концепція). Концепцією передбачено найбільшу кількість повноважень передати на найближчий до людини рівень – на рівень *громади*, що віднині має забезпечувати розвиток дошкільної та шкільної освіти; надавати первинну медичну та швидку допомогу; сприяти реформуванню та утриманню комунального господарства; гарантувати охорону правопорядку на місцевому рівні; забезпечити утримання пожежної охорони; забезпечувати соціальний захист населення громади тощо. На рівень *району* передбачено передати повноваження, пов'язані з розвитком спеціалізованої шкільної освіти (спецшколи та інтернати); забезпечити надання послуг вторинного рівня медичного забезпечення (стаціонари загального профілю); повноваження щодо

утримання транспортної інфраструктури районного значення та функції управління об'єктами спільної комунальної власності на районному рівні та ін. На рівень *регіону* передбачено передати низку повноважень, пов'язаних із утриманням об'єктів спільної власності територіальних громад регіону; розбудовою та утриманням дорожньо-транспортної інфраструктури регіонального значення; наданням послуг третинного рівня медичного забезпечення (спеціалізованої охорони здоров'я – онкологічні центри, кардіологічні центри, перинатальні центри); наданням послуг спеціалізованої середньої освіти (закладів професійно-технічної освіти). Поряд з цим, за *регіоном* закріплюються повноваження здійснювати стратегічне планування регіонального розвитку (у т.ч. йдеться про розробку стратегій регіонального розвитку на період до 2020 року); забезпечити розвиток культури, спорту та туризму, здійснювати роботи, пов'язані із захистом навколишнього природного середовища, дотриманням принципів *сталого* (екологічно-зорієнтованого) регіонального розвитку.

Відповідно до положень Концепції, у руслі децентралізації, передбачено ліквідувати обласні та районні державні адміністрації, а управлінські функції та повноваження ліквідованих ОДА та райдержадміністрацій мають перейти до виконавчих комітетів місцевих рад областей та районів. Державний контроль за діяльністю ОМС має здійснювати запроваджений в процесі децентралізації інститут *префектур* (представники Президента в регіонах – префекти призначатимуться Президентом), префектури (адміністрації) мають виконувати функцію державного нагляду за діяльністю місцевої влади, виступати гарантами дотриманням Конституції України, забезпечувати контроль за законністю рішень ОМС, контроль за дотриманням законності, дотримання норм та стандартів надання публічних послуг населенню та юридичним особам, здійснювати координацію діяльності територіальних органів виконавчої влади (у т.ч. в процесі прийняття рішень, пов'язаних з міжрегіональним, міжмуніципальним співробітництвом громад); забезпечувати координацію роботи місцевих підрозділів центральних органів влади (МВС, СБУ) та координацію всіх базових питань щодо забезпечення національної безпеки на місцевому, регіональному рівні.

Прийняття Державного Бюджету України на 2015 р. супроводжується здійсненням бюджетної децентралізації, законодавчим підґрунтям чого є прийняття проекту Закону України “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України” (відносно реформи міжбюджетних відносин). Прийняття цього законопроекту обумовлено необхідністю підвищення бюджетної та фінансової самостійності місцевих бюджетів, у т.ч. шляхом розширення доходної бази (поповнення) місцевих бюджетів. Серед новацій: передача з державного бюджету на місцевий рівень плати за надання адміністративних послуг; збільшення відсотку зарахування до місцевих бюджетів екологічного податку (з 35% до 80%). Лише ці зміни сприятимуть підвищенню зацікавленості ОМС у збільшенні кількості (та якості) надання адміністративних послуг місцевому населенню, підвищать контроль ОМС за станом екологічного забруднення навколишнього середовища суб'єктами господарювання, що здійснюють свою діяльність на певній території. У перспективі, це спонукатиме бізнес укладати договори з екологічного страхування, збільшить обсяги фінансування коштів на потреби екологізації виробництва, що позитивно позначиться на якості та чистоті природного середовища місцевої громади.

До новацій, які створюють додаткові економічні стимули, зорієнтовані на сприяння розвитку підприємництва, малого та середнього бізнесу на рівні громад – відноситься норма про закріплення за місцевими бюджетами стабільних джерел їх поповнення, у т.ч.: податку на доходи фізичних осіб (до бюджетів міст обласного значення та до районів має надходити – 60%, до обласних бюджетів – 15%, до бюджетів м. Києва – 40% цього податку); податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки (до обласних бюджетів має спрямовуватись – 10% відповідного податку). Ці та інші новації зорієнтовані на те, щоб у ОМС та у місцевій громаді з'явилися реальні, дієві стимули щодо сприяння розвитку підприємництва, розширення виробництва, створення нових робочих місць як складової стимулювання економічного зростання територіальних громад.

Дійсно, ОМС територіальних громад, отримавши до місцевих бюджетів частину податків, що сплачують бізнес-структури, розміщені на їх території, отримують потужні стимули до залучення інвесторів. Це спонукатиме ОМС до того, щоб на місцевому рівні (за участю місцевої влади) швидко та прозоро вирішувались питання відведення земельних ділянок, надання дозвільних документів, знищувались корупційні схеми, що заважатимуть розвитку підприємництва. В країнах ЄС існує вислів: “Мер має вміти “продати” місто”. Тобто, йдеться про активну рекламу, популяризацію переваг інвестування коштів потенційних інвесторів саме у те чи інше місто (у розвиток певної територіальної громади). Адже за інвесторів між громадами триває жорстка конкурентна боротьба. Дійсно, чим більше інвесторів розпочнуть підприємницьку діяльність на території певної громади, тим більше надходжень отримають місцеві бюджети, а отже – зросте фінансування на саморозвиток цих громад (водночас, такий підхід реалізується за умови, якщо підприємства, розташовані на певній території, за законом будуть сплачувати податки за місцем свого фактичного розташування).

Для залучення потенційних інвесторів місцева влада використовує такі заходи: створення інвестиційних карт територій (що постійно оновлюються); застосування “бренду” міста, що дає додаткові переваги бізнес-структурам під час маркетингу (у т.ч. реклами) продукції, виробленої у тій чи іншій місцевості; відкритість та публічність мають стати нормою в процесі прийняття місцевою владою рішень про виділення земельних ділянок для бізнес-структур, надання дозвільних документів на початок ведення бізнесу; впровадження електронного врядування та “електронних громадських приймалень”, що обслуговують інвесторів, бізнес-структури, населення та ін. Ці та інші новації зорієнтовані на реальну децентралізацію та зміщення центрів економічної активності на місцевий рівень. Адже багатство країни приростає багатством та економічним розвитком її регіонів.

Висновки. Процес децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування передбачає створення ефективної системи державного управління регіональним розвитком, спроможної забезпечити для населення кожної громади якісні та доступні публічні послуги (у сфері охорони здоров'я та освіти населення, адміністративних послуг тощо), гарантувати безпеку життєдіяльності людини незалежно від місця її проживання. Децентралізація передбачає надання місцевим органам влади максимальної кількості повноважень на засадах субсидіарності, достатнього рівня їх ресурсного забезпечення (у т.ч. фінансовими ресурсами), що

стане міцним підґрунтям стабільного розвитку на місцях, сприятиме зростанню відповідальності ОМС за виконання взятих на себе зобов'язань щодо розвитку громади та дотримання законності. Децентралізація – це єдиний шлях побудови сильної, унітарної, демократичної, європейської України. Невід'ємна складова децентралізації – посилення підзвітності та підконтрольності влади на місцях виборцям – мешканцям громади, громадянам, заради добробуту яких і мають працювати всі гілки публічної влади в Україні.

Бюджетна децентралізація є невід'ємною складовою процесів стимулювання економічного зростання територіальних громад в Україні. Її роль полягає у створенні дієвих стимулів щодо зацікавленості громад та ОМС у тому, щоб залучити на місця, в регіони інвесторів; сприяти розвитку підприємництва, малого та середнього бізнесу, самозайнятості населення. Адже, чим більше на певній території буде бізнес-структур, тим більше надходжень отримують місцеві бюджети, і тим більше коштів громада зможе витратити на власний благоустрій, на вирішення нагальних питань місцевого розвитку. Така система передбачає знищення корупції щодо поведінки “влада – бізнес”, підвищення відкритості та прозорості у сфері прийняття рішень ОМС щодо благоустрою та саморозвитку територіальних громад.

Позитивний вплив на стимулювання економічного зростання територіальних громад в Україні мало прийняття Закону України “Про співробітництво територіальних громад” (від 17 червня 2014 р.). На порядку денному – прийняття проекту Закону “Про добровільне об'єднання територіальних громад”. Створення правового підґрунтя, сприяння співробітництву територіальних громад з метою вирішення спільних для громад питань місцевого, регіонального розвитку (у т.ч. у формі делегування виконання окремих завдань; у формі реалізації спільних проектів; у формі спільного фінансування (утримання) підприємств, установ та організацій комунальної власності; у формі утворення спільних комунальних підприємств, установ та організацій; у формі утворення спільного органу управління), позитивно позначиться на концентрації (аккумуляції) коштів громад, які можуть бути спрямовані на вирішення спільних для декількох громад питань (розвитку дорожньо-транспортної, енергетичної, освітньої, медичної, інформаційно-комунікаційної та ін. інфраструктури; вирішення питань водопостачання, водовідведення, утилізації ТПВ, благоустрою території тощо). У свою чергу – це сприятиме створенню привабливого для потенційних інвесторів інфраструктурного забезпечення розвитку території, що позитивно позначиться на залученні інвестицій та стимулюванні економічного зростання територіальних громад в Україні.

Використані джерела:

1. Шульц С. Л. Регіональна політика в Україні: еволюційні засади та стратегічні перспективи / С. Л. Шульц // Регіональна економіка. – 2014. – № 3. – С. 26-36.
2. Бутко М. П., Хомик О. Д. Методологічні засади формування сучасної парадигми політики регіонального розвитку / М. П. Бутко, О. Д. Хомик // Регіональна економіка. – 2014. – № 2. – С. 7-16.
3. Писаренко С. М. Євроінтеграційні основи трансформації регіональної політики України / С. М. Писаренко // Регіональна економіка. – 2014. – № 3. – С. 56-65.
4. Пухир С. Т. Інституційне забезпечення формування та реалізації державної регіональної політики в Україні / С. Т. Пухир // Регіональна економіка. – 2014. – № 2. – С. 17-26.

5. Луцків О. М., Максимчук М. В. Інституційне середовище регіональної структурної політики / О. М. Луцків, М. В. Максимчук // Регіональна економіка. – 2014. – № 3. – С. 37-47.
6. Попадинець Н. М. Стратегічні цілі державної структурної політики України / Н. М. Попадинець // Регіональна економіка. – 2014. – № 1. – С. 175-183.
7. Притула Я. В., Кузенко Н. В. Структурні реформи і регіональна конвергенція в Україні / Я. В. Притула, Н. В. Кузенко // Регіональна економіка. – 2013. – № 1. – С. 7-16.
8. Балинська Ю. І. Особливості регіональних програм використання відновлюваних джерел енергії / Ю. І. Балинська // Регіональна економіка. – 2014. – № 1. – С. 165-174.
9. Козоріз М. А. Напрями модернізації механізмів реалізації державної політики регіонального розвитку в Україні / М. А. Козоріз // Регіональна економіка. – 2013. – № 2. – С. 52-61.
10. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

Белая С. А. Влияние децентрализации на стимулирование экономического роста территориальных общин на Украине.

В статье исследованы особенности реализации и направленность процессов децентрализации как составляющей реформирования государственной региональной политики; определено специфику и потенциал влияния децентрализации на стимулирование экономического роста территориальных общин на Украине. В статье рассмотрены основные направления бюджетной децентрализации, определены приоритеты формирования экономических стимулов к саморазвитию и стимулированию экономического роста территориальных общин.

Ключевые слова: децентрализация; территориальные общины; полномочия; местное самоуправление; экономический рост; экономические стимулы; саморазвитие общин; бюджетная децентрализация; реформа территориальной организации власти; государственная региональная политика; Украина.

Bila S. O. Decentralization influence on stimulating Ukrainian territorial community's economic growth

This article explores the peculiarities of realization and orientation of decentralization processes as a part of reforming the state regional policy; specific features and potential impact of decentralization on stimulating economic growth of local communities in Ukraine. In the article reviewed the main directions of fiscal decentralization, the priorities in creating economic incentives for self-development and promote growth of local communities in Ukraine.

Keywords: decentralization; municipalities; authority; local government; economic growth; economic incentives; self-development communities; fiscal decentralization; reform of the territorial organization of power; state regional policy; Ukraine.

УДК 338.242:334.012

Біла І. С.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ПРІОРИТЕТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ В УКРАЇНІ

У статті визначені пріоритети державного регулювання підприємництва в сучасних умовах в Україні. Автор стверджує, що наявні особливості державного регулювання підприємництва в Україні – прорахунки і недоліки у закріпленій на державному рівні концепції державного регулювання підприємництва; деформації у розвитку великого бізнесу та формальна спрямованість на розвиток середнього і малого бізнесу – зумовлюють активізацію зусиль